Raadsvoorstel

Onderwerp:	Zienswijze Kaderbrief Veiligheidsregio Gelderland-Zuid 2026
Portefeuillehouder:	G. van Grootheest
Datum college besluit:	17 december 2024
Behandelend ambtenaar:	M. Butselaar
Registratienummer:	GZDGCB1698339/1737674

Inleiding

Ieder jaar brengen de Gemeenschappelijke Regelingen (GR'en), waaronder de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (hierna: VRGZ), een Kaderbrief uit in aanloop naar de ontwerpbegroting. In een Kaderbrief staan de voornemens van beleid en financiën die in de ontwerpbegroting vervolgens worden verwerkt. Vanuit de kaderstellende taak krijgt de gemeenteraad de mogelijkheid een zienswijze uit te brengen.

Voorstel Raadsbesluit

De gemeenteraad van de gemeente Culemborg besluit:

1. Zienswijze GZDGCB1698339/1737686 te versturen aan het Dagelijks Bestuur van de VRGZ.

Argumenten

1.1 De gemeenteraad in staat wordt gesteld een kaderstellende taak te vervullen.
Door het versturen van de zienswijze wordt de raad in staat gesteld kaders te stellen en richting te geven aan de inhoud van de begroting 2026.

1.2 In de zienswijze is opgenomen dat er besparingsmogelijkheden moeten worden voorgelegd.
In onze zienswijzen op de afgelopen Kaderbrieven en begrotingen van gemeenschappelijke regelingen hebben we gewezen op de financiële situatie van onze gemeente en de noodzaak om scherpe keuzes te maken. Onlangs hebben we met verschillende Rivierenlandgemeenten de gemeenschappelijke regelingen verzocht om in aanloop naar de Kaderbrief 2026 met opties te komen om efficiencymaatregelen door te voeren, de mogelijkheden van kostenverlaging op overhead en bedrijfsvoering in beeld te brengen en inzicht te geven in welke niet-wettelijke taken de gemeenschappelijke regeling uitvoert.

In de Kaderbrief geeft de VRGZ aan begrip te hebben voor de financiële situatie van de gemeente, maar een inhoudelijke reactie op de vragen is summier. Dit maakt het voeren van een gesprek langs inhoudelijke lijnen op dit moment niet goed mogelijk. Daarmee legt de gemeenschappelijke regeling in onze optiek de noodzaak terug bij de gemeenten om vanuit een financiële invalshoek te sturen op de bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling.

In 2024 heeft het Algemeen Bestuur (AB) de opdracht gegeven tot een onderzoek naar de kostenverdeelsystematiek. De kostenverdeelsystematiek van de VRGZ bepaalt hoe de kosten worden verdeeld over de deelnemende gemeenten. Momenteel wordt er gewerkt aan een herziening van deze systematiek, omdat de onderliggende parameters, zoals inwoneraantallen en bijdragen uit het gemeentefonds, al geruime tijd niet zijn geactualiseerd. Het doel van deze herziening is om een eerlijke en actuele verdeling van de kosten te waarborgen. De resultaten van dit onderzoek worden in de eerste helft van 2025 verwacht.

Als gemeente erkennen we de inspanningen van de VRGZ om te werken aan een efficiëntere bedrijfsvoering. Tegelijkertijd vragen wij of er aanvullende keuzes of besparingsmogelijkheden zijn die verder onderzocht kunnen worden. Dit aangezien de gemeentelijke inkomsten in de komende jaren sterk onder druk staan. Wij verzoeken de VRGZ om deze besparingen inzichtelijk te maken zodat het AB in de positie wordt gebracht eventuele aanvullende keuzes te maken. Dit in de wetenschap dat eventuele aanvullende bezuinigingen gevolgen hebben voor de basisdienstverlening van de VRGZ aan de gemeenten.

1.3 De zienswijze is afgestemd met de gemeenten Rivierenland.
Ter voorbereiding op de zienswijze is overleg gevoerd met de andere gemeenten in Rivierenland. Hier is overeenstemming bereikt over de tekst en de hoogte van het percentage voor verlaging van de deelnemersbijdrage. Door deze overeenstemming ligt nu daadwerkelijk de opdracht bij de gemeenschappelijke regeling om dit door te voeren.

1.4 Financieel onzekere tijd.
Nederlandse gemeenten, waaronder de onze, staan voor grote financiële uitdagingen. Het Rijk heeft eenzijdig besloten de gemeentefinanciering vanaf 2024 te herzien. Veiligheidsregio's worden mogelijk gekort op de Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDuR). De VRGZ-begroting omvat de programma's Crisis- en Rampenbestrijding en Regionale Ambulancevoorziening (RAV). Het RAV-programma, gefinancierd door zorgverzekeraars, betreft ambulancezorg. Het Crisis- en Rampenbestrijdingsprogramma omvat overige VRGZ-activiteiten, deels (15%) gefinancierd door de BDuR-uitkering en deels (85%) door gemeentelijke bijdragen.

De Rijksoverheid heeft een korting van 10% op de BDuR-uitkering aangekondigd vanaf 2026, inclusief middelen voor crisisbeheersing en informatiemanagement. Het Veiligheidsberaad heeft zorgen geuit over deze bezuiniging, die volgens hen niet strookt met het prioriteren van veiligheid. Of de korting definitief is, is nog onduidelijk.

De VRGZ geeft aan geen ruimte in de huidige begroting te hebben om bezuinigingen op te vangen zonder structurele keuzes. Bezuinigingen zullen het programma Crisis- en Rampenbestrijding treffen, wat de taakuitvoering van crisisbeheersing en brandweer beïnvloedt. Dit zal de dienstverlening aan de inwoners van onze regio direct raken, juist in een tijd waarbij meer een beroep wordt gedaan op de Veiligheidsregio's op het gebied van weerbaarheid in relatie tot onder andere de geopolitieke dreigingen.

Met het oog op de financiële situatie van de gemeenten hebben enkele gemeenten in Rivierenland, waaronder de gemeente Culemborg, de VRGZ verzocht om in de aanloop naar de Kaderbrief 2026 (ondanks een eerdere zienswijze op de begroting 2025 en een extra brief van het college van burgemeester en wethouders) met een overzicht te komen op het gebied van:

- De wettelijk verplichte taken die de VRGZ uitvoert en de bijbehorende kosten;
- De optionele taken die de VRGZ uitvoert en de bijbehorende kosten;
- Voorstellen te doen voor efficiëntiemaatregelen en de gevolgen daarvan voor de dienstverlening;
- Voorstellen te doen voor het verlagen van de kosten voor overhead en bedrijfsvoering en de gevolgen daarvan voor de dienstverlening.

Daarnaast heeft het Algemeen Bestuur, bij het vaststellen van de begroting 2025, besloten een structurele taakstelling van € 150.000 (dit is 0,15% van de totale lasten) op te leggen vanaf 2025. Indien de voorgenomen korting van 10% op de BDuR-uitkering wordt doorgevoerd, betekent dit samen met de reeds opgelegde taakstelling een bezuiniging van € 1,1 miljoen voor de VRGZ.

Wij verzoeken de VRGZ wettelijke en optionele taken, mogelijke besparingen en de gevolgen en risico's voor de dienstverlening aan onze burgers inzichtelijk te maken. Een grondige analyse van de consequenties en risico's is essentieel voor besluitvorming bij de concept-programmabegroting 2026 en het minimaliseren van negatieve effecten.

1.5 Onevenwichtige situatie landelijk en regionaal.
De Veiligheidsregio's, waaronder de VRGZ, krijgen meer verantwoordelijkheden door o.a. de Landelijke Agenda Crisisbeheersing 2024-2029, opgesteld door de Rijksoverheid en de Veiligheidsregio's. Tegelijkertijd worden hun middelen mogelijk gekort, wat voor een onevenwichtige situatie zorgt. Wij vragen de VRGZ om deze situatie landelijk en regionaal onder de aandacht te (blijven) brengen en te monitoren.

1.6 Posttraumatische Stressstoornis (PTSS).
De toenemende assertiviteit en agressiviteit richting hulpverleners is zorgwekkend en benadrukt het belang van preventieve ondersteuning. Het is positief dat de VRGZ actief betrokken is bij PTSS-initiatieven, wat hun toewijding aan de mentale gezondheid van hulpverleners onderstreept. Deze inspanningen zijn cruciaal om langdurige gezondheidsproblemen te voorkomen en een gezonde werkomgeving te bevorderen. In de zienswijze vragen we om efficiënte en effectieve inzet van alle beschikbare middelen ter ondersteuning van dit proces.

1.7 De gemeenteraad heeft de bevoegdheid een zienswijze vast te stellen.
De gemeenteraad heeft de bevoegdheid om een zienswijze op de Kaderbrief in te dienen, waarmee zij hun oordeel over de voorgestelde plannen van de VRGZ kenbaar maakt. Dit recht is vastgelegd in de Gemeenschappelijke Regeling.

1.8 Volgende stap in de procedure door verzending van de zienswijze.
De zienswijze moet worden gestuurd naar het Dagelijks Bestuur (DB) van de VRGZ. Het DB zal een reactie geven op de zienswijze en deze reactie zal vervolgens worden voorgelegd aan het Algemeen Bestuur (AB) van de VRGZ. Het AB stelt uiteindelijk de Kaderbrief vast, waarmee de procedure wordt afgerond.

Kanttekeningen

1.1 De boodschap van de zienswijze zou niet constructief kunnen zijn voor de samenwerking met de gemeenschappelijke regeling.

De VRGZ schrijft in de Kaderbrief begrip te hebben voor de boodschap van de gemeente. Het opleggen van een taakstellende bezuiniging heeft in dat licht niet de voorkeur. Maar als gemeente staan wij voor een grote opgave, waarover al meerdere keren is gecommuniceerd met de gemeenschappelijke regeling. De gemeenschappelijke regeling is een verlengstuk van de gemeente en daarom is het ook gerechtvaardigd dat ook de gemeenschappelijke regeling een bijdrage levert aan de financiële opgave.

1.2 Het Algemeen Bestuur, bestaande uit de deelnemende gemeenten, beslist over de afhandeling van de ingediende zienswijzen.

Het is van meerwaarde om een zienswijze in te dienen. Echter bepalen de deelnemende gemeenten tezamen in het Algemeen Bestuur wat er met de ingediende zienswijzen gebeurt bij de voorbereiding van de begroting voor 2026.

1.3 Bezuinigingsvoorstellen ontwerpbegroting 2026 VRGZ.

De VRGZ zal de impact van de voorstellen zo concreet mogelijk uitwerken. De bezuinigingsvoorstellen zullen duidelijk opgenomen en financieel vertaald worden in de ontwerpbegroting 2026, waarbij ook rekening wordt gehouden met eventuele verdere taakstellingen vanuit de gemeenten. Daarnaast is er nog geen duidelijkheid over de definitieve korting op de BDuR-uitkering. Hoewel structurele keuzes noodzakelijk zijn, blijven de details onduidelijk. De voorstellen zullen voornamelijk leiden tot bezuinigingen in de dienstverlening van de VRGZ, met uitzondering van de ambulancezorg.

1.4 Onderzoek stijgende kosten vastgoed en kostenverdeelsystematiek VRGZ.

Momenteel zijn er lopen er twee onderzoeken: één naar de stijgende vastgoedkosten en één naar de kostenverdeelsystematiek. Op verzoek van gemeenteraden en het Algemeen Bestuur is in 2024 een onderzoek gestart naar manieren om de vastgoedkosten te dempen. Resultaten worden in de eerste helft van 2025 verwacht en zullen invloed hebben op de gemeentelijke bijdrage en, als gevolg hiervan, op de gemeentelijke begroting voor 2026.

Het AB heeft in 2024 ook opdracht gegeven tot een onderzoek naar de kostenverdeelsystematiek. Dit onderzoek richt zich op de huidige verdeelmethodiek en mogelijke aanpassingen. Resultaten worden in de eerste helft van 2025 verwacht. De financiële consequenties van de keuzes van het bestuur zullen geen impact hebben op de VRGZ-begroting, maar kunnen wel gevolgen hebben voor de gemeentelijke begroting van 2026.

Kosten, Baten, Dekking

In de Kaderbrief staat vermeld dat, op het moment van schrijven van de Kaderbrief, de definitieve indexcijfers nog niet gepubliceerd waren. Wij verwijzen de VRGZ naar de brief van 31 oktober 2023, waarin we aangeven hoe met loon- en prijsindexatie om te gaan. Deze percentages zijn op de gebruikelijke wijze in overleg met gemeenten gekozen.

Met deze zienswijze vragen we de VRGZ om die uitgangspunten aan te scherpen en een lagere gemeentelijke bijdrage in de begroting op te nemen. De exacte consequenties worden inzichtelijk in de concept-programmabegroting VRGZ 2026, welke vóór 1 april 2025 voor zienswijze aan de gemeenteraden zal worden toegezonden.

Personele en/of Juridische gevolgen
N.v.t.

Communicatie en Burgerparticipatie
De zienswijze wordt verstuurd aan het Dagelijks Bestuur van de VRGZ.

Bijlagen:

1. Kaderbrief 2026 VRGZ (GZDGCB1698339/1698353)

2. Zienswijze Kaderbrief 2026 VRGZ (GZDGCB1698339/1737686)

Raadsbesluit

Registratienummer: GZDGCB1698339/1737674

De gemeenteraad van de gemeente Culemborg besluit:

1. Zienswijze GZDGCB1698339/1737686 te versturen aan het Dagelijks Bestuur van de VRGZ.

Aldus besloten in de vergadering van de Raad,

Gehouden op 30 januari 2025.

De griffier	De voorzitter
D. van der Harst	G. van Grootheest